

FORMAREA COMPETENȚELOR PROFESIONALE ALE ARBITRILOR DE JUDO PE PLAN NAȚIONAL

Caraman Ion, student

Leu Mihail, Liceul Republican Internat cu Profil Sportiv

Polevaia-Secăreanu Angela, dr., conf. univ., Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău

Abstract. *This experimental study presents the results of the analysis of literary data and pedagogical observations, which reflect the problem of training referees in judo. On the basis of the analysis of the relevance and contradictions, the research problem is determined, which consists in the search and selection of an integrated approach to the means and methods of training judges who are able to quickly, objectively and qualitatively assess the competitive activity of athletes.*

Keywords: *judo, referees, competence, competitive activity.*

Introducere. Domeniul competențelor profesionale presupune conjugarea eforturilor arbitrilor din Republica Moldova pentru valorificarea experienței teoretice și practice acumulate, susținând astfel dorința de a oferi abordări clare, punctuale și concise. Totodată, acest deziderat ridică o serie de provocări și oportunități. El poate fi realizat atât prin confruntări psihologice, de orientare, intimidare, și disciplină, creându-se cadrul mediatic de acțiune necesar abordării unui lucru calitativ și corect [7, 13].

Astfel, un arbitraj de calitate poate fi adus la un nivel înalt numai dacă se folosesc metode eficiente, dacă se respectă anumite proceduri, care îl feresc pe arbitru de săvârșirea unor greșeli în intervenții sau abuzuri, asigurându-i reușita și succesul [4, 5, 8, 12, 14].

În acest sens, capacitatea de adaptare la situația concretă din teren este întotdeauna extrem de importantă, iar metodele folosite în cursul intervenției depind de situația ivită.

Scopul cercetării noastre este de a pregăti arbitrii de judo prin prisma formării competențelor profesionale, care presupune perfecționarea și formarea unor deprinderi și abilități pentru a aborda un arbitraj de calitate, corect și cinstit. Analiza mijloacelor și metodelor de formare a competențelor profesionale în arbitraj, în opinia noastră, va contribui la îmbunătățirea procesului de selecție a arbitrilor, ce va influența pozitiv asupra arbitrajului în cadrul competiției.

Metodologia și rezultatele cercetării. Pentru atingerea scopului vizat, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: analiza literaturii științifico-metodice și a surselor web, observația pedagogică.

În prezent, unul dintre principalii factori care afectează echilibrul sistemului competițional sunt erorile arbitrilor. Problema formării competențelor de arbitraj este abordată de mulți autori.

A.R. Hairulin [11] observă că arbitrajul în majoritatea sporturilor, în special în artele marțiale, necesită dezvoltarea înaltă a multor calități. Printre ele se numără: percepția vizuală (volumul de memorie vizuală pe termen scurt), rata de reacție la un obiect în mișcare, distribuția atenției, stabilitatea acesteia și multe altele. Cu alte cuvinte, un arbitru modern trebuie să aibă calități care să asigure viteza necesară de percepție și prelucrare a informațiilor primite pentru a lua o decizie

corectă. Anume corectitudinea deciziei arbitrilor determină eficacitatea activităților sale. Acesta ar trebui să ofere receptarea, păstrarea și procesarea informațiilor.

Aceeași părere este împărtășită și de N. A. Hromov, citat de A.I. Trofimov, studiile sale au arătat că claritatea de activitate a arbitrilor depinde, pe lângă cunoașterea regulilor de box, și de viteza de reacție, gradul de oboseală, acuitatea vizuală, percepția culorii, iluminarea camerei, bunăstarea și o serie de alți factori. Potrivit opiniei autorului, dezvoltarea acestor calități va ajuta la formarea arbitrilor calificați [12].

Analizând conținutul lucrării de arbitraj a lui A.V. Mkrtchyan [9], se constată că, în majoritatea sporturilor, sarcina principală a arbitrilor este de a evalua tehnica pentru efectuarea acțiunilor competiționale realizate de sportivi. În același timp, nicio regulă, chiar și cea mai detaliată, nu poate descrie perfect tehnica acestor acțiuni. Există întotdeauna detalii pe care arbitrul trebuie să le evalueze pe baza unora dintre atitudinile sale interne, pe baza experienței sale anterioare, pe baza opiniilor sale asupra tehnicii mișcărilor specifice. Dacă adăugăm la aceasta faptul că, în orice caz, o persoană (judecător) poate percepe și prelucra doar un volum strict definit de informații, atunci el trebuie să ia decizii pe baza unei lipse de informații. Lipsa de informații despre rezultatele acțiunilor tehnice ale sportivilor este la baza erorilor de arbitraj [6].

Studiul literaturii de specialitate ne-a permis să evidențiem trei tipuri de erori arbitrale: Figura 1 [5, 12].

Primul tip (8%) - greșeli conștiente. Acestea sunt, în special, deciziile luate incorect, care nu sunt cauzate de niciun neajuns de cunoștințe sau erori ale sistemului uman - acestea sunt erori intenționate. Motivul lor stă în planul moralității umane.

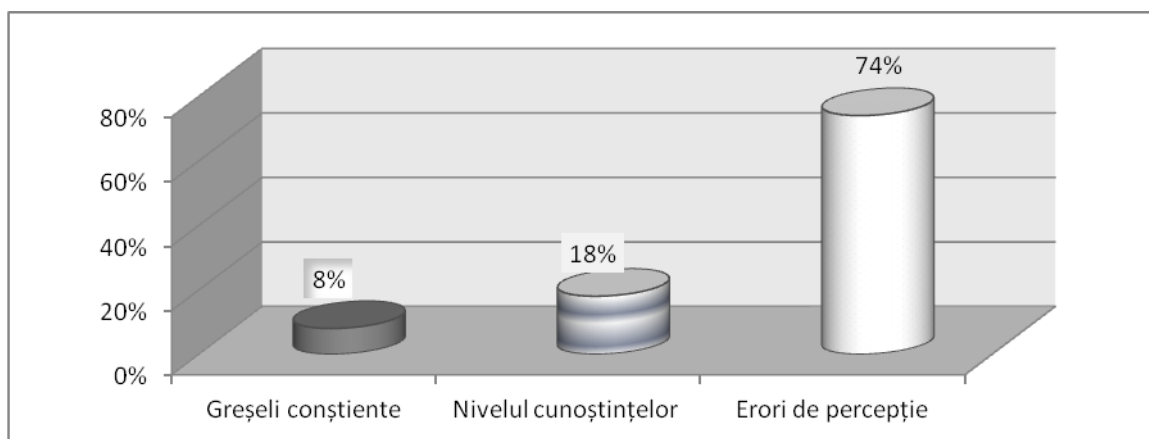

Fig. 1. Tipuri de erori în arbitrajul competițional [5, 10]

Al doilea grup sunt greșelile cauzate de nivelul scăzut de cunoștințe privind regulile competiționale. Potrivit autoarei M.V. Prohorova, [8], acestea constituie 18% din numărul total de erori în arbitrajul competițional.

Iar al treilea tip sunt erorile de percepție. Acestea, potrivit autorului, alcătuiesc 74%.

Cel mai adesea, acest tip de erori este denumit „factorul uman” [2]. Prin urmare, S. Jungebrant [2] subliniază că este extrem de important să se țină seama de caracteristicile psihofiziologice ale arbitrilor. În prezent, ei declară că nici în țară, nici în arena internațională, nu

sunt stabilite cerințe de reglementare a condițiilor fizice, a calităților sensomotorice și a stării mentale a arbitrilor sportivi.

O clasificare diferită a erorilor este propusă de I.P. Zamiatin, B.I. Tarakanov, citat de G.P. Venghelschii [3]. Ei disting doar două grupuri - erori neintenționate și intenționate. În opinia noastră, aceștia numesc, pe bună dreptate, erorile arbitrale intenționate o infracțiune împotriva sportului. În opinia lor, neintenționate sunt greșelile arbitruului, care sunt determinate de gradul scăzut de pregătire, lipsa de cunoștințe a regulilor, lipsa de pregătire fizică adecvată, controlul deficitar al gesturilor arbitrale, lipsa calităților psihofizice necesare.

A.I. Trofimov [12] indică faptul că o mare influență asupra luării deciziilor incorecte ale arbitrilor o are oboseala.

Adesea neobiectivitatea unui arbitru este o consecință a instabilității sale psihologice și a confuziei, care apar în timpul competițiilor sportive, notează A. R. Hairulin [14].

Împiedică extrem de mult activitatea unui arbitru sportiv și condițiile competiției. Desigur, există și alte motive pentru calitatea slabă a arbitrajului. În special, V.A. Konkov, citat de G.P. Venghilschi [3], subliniază că o selecție de arbitri necalificați în echipe duce la scăderea calității arbitrajului. El citează datele care reflectă faptul că, în prezent, echipele de arbitraj ale artelor marțiale sunt compuse din arbitri din trei grupuri [3]:

- 1) foști sportivi;
- 2) arbitri care nu aparțin primului grup, dar au o experiență practică deosebită în arbitraj;
- 3) arbitri cu calificare redusă. Formarea unor echipe din arbitri din diferite grupe, după părerea autorului scade calitatea arbitrajului.

V.A. Konkov consideră că majoritatea erorilor de arbitraj apar deoarece arbitrii interpretează și înțeleg diferit regulile competițiilor (în special în box). Lipsa unei abordări unificate în rândul arbitrilor în evaluarea acțiunilor boxerilor din ring conduce la faptul că, în aceeași rundă, un arbitru vede de două ori mai multe lovituri decât colegii lor. Un sondaj al arbitrilor arată că fiecare dintre ei înțelege în felul său ce este o „lovitură care a atins ținta”, „cum să identifice avantajul unui boxer față de altul în luptă strânsă”, „ce tactici de luptă și ce procedee tehnice sunt cele mai avantajoase în boxul modern” [3].

V.I. Grigoriev, A.G. Semionov și Yu P.P. Zamyatin, citat de G.P. Venghilschi [3], indică următoarele motive, care conduc la erori în arbitrajul competițional (Figura 2):

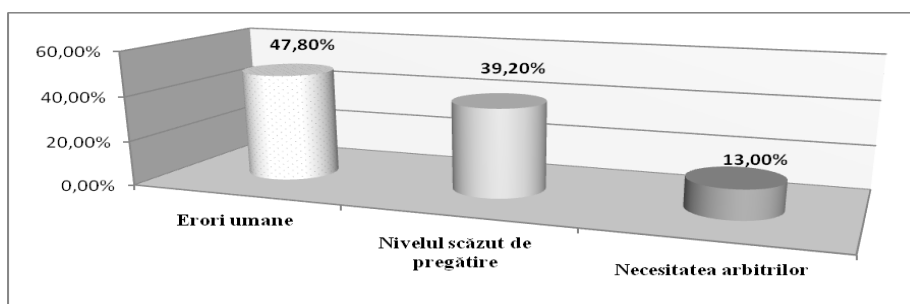

Fig. 2. Motive care conduc la erori în arbitrajul competițional [3]

- 1) erori umane naturale determinate de capacitățile limitate ale corpului uman (conform cercetărilor, astfel de erori constituie 47,8%);
- 2) nivelul scăzut de pregătire a arbitrilor (39,2%);
- 3) lipsa de onestitate a arbitrilor (13%).

Unul dintre motivele semnificative ale erorilor de arbitraj este reacția publicului [12]. Se știe ce putere mare au fanii și cum efectul influenței fanilor afectează nu numai sportivii, ci și arbitrii. Efectul fanilor asupra sportivilor este, în majoritatea cazurilor, pozitiv, deoarece îi stimulează să obțină victoria. În ceea ce privește arbitrii, ei acționează în majoritatea cazurilor în mod negativ. Comportamentul fanilor îl obligă foarte des pe arbitru să ia decizii greșite. Acest lucru se explică prin multe circumstanțe, dintre care principala este starea stresantă a arbitrilor [7].

În lucrările lui A.V. Mkrtychyan [9] sunt propuse metode pentru formarea funcțiilor arbitrale în rândul studenților instituțiilor de cultură fizică, în principal în secțiunea „Organizarea și desfășurarea competițiilor de judo”. În analiza surselor literare [14], informații despre pregătirea și perfecționarea personalului arbitral în sport cu o formă subiectivă de evaluare a programelor special dezvoltate, concepute pentru procesul sistematic de instruire a arbitrilor care determină câștigătorul, practic nu există.

Obținerea unor rezultate sportive ridicate și dezvoltarea culturii fizice și sportului depind în mare măsură de nivelul de pregătire al specialiștilor în acest domeniu. În primul rând, aceștia sunt sportivii și, bineînțeles, antrenorii. În etapa în care sportivii intră în competiție pentru identificarea celor mai puternici, rolul principal în determinarea câștigătorului îl joacă arbitrii. Nu numai rezultatul concurenței, ci și perspectivele dezvoltării judoului depind de calificările și obiectivitatea acestora. O anumită interpretare a regulilor competiției de către un arbitru afectează direcția de pregătire tehnică și tactică a sportivilor. Arbitrul trebuie să aibă un nivel ridicat și adecvat de percepție a informațiilor despre duel, viteza de reacție, volumul necesar, distribuția și schimbarea atenției, un nivel înalt de dezvoltare fizică, de aceea, pe baza principiilor metodologice generale, instruirea trebuie considerată ca un sistem adaptiv complex de management cognitiv. În același timp, trebuie menționat faptul că, în conținutul formării competențelor profesionale ale arbitrilor, nu există programe actuale și eficiente pentru predarea și monitorizarea nivelului de cunoaștere a normelor de arbitraj [15].

Concluzii. În pofida faptului că implementarea metodelor de predare – învățare – evaluare orientate spre formarea și dezvoltarea competențelor durează de peste 20 de ani [1], din analiza literaturii de specialitate derivă concluzia că, până în prezent, în domeniul judoului, nu există o metodică specializată în formarea competențelor profesionale ale arbitrilor vizând schimbările justificate în regulamentul competițional din ultimii ani.

Totodată, literatura științifică și metodologică privind sporturile de luptă face distincție între îndatoririle funcționale ale arbitrilor din diverse posturi pe parcursul competiției, cu toate acestea, metodologia de pregătire și formarea avansată a arbitrilor nu sunt pe deplin oferite. Abordarea

orientată către sistem implică organizarea, implementarea și stimularea activităților educaționale și cognitive ale arbitrilor, controlul și automonitorizarea eficacității procesului educațional.

Referințe bibliografice

1. Gremalschi A. Formarea competențelor-cheie în învățământul general: Provocări și constrângeri: Studiu de politici educaționale. Chișinău: S. n., (Tipogr. „Lexon-Prim”), 2015. 108 p.
2. Jungebrant C. Profile of the referee 2000. Finland, 2000. 45 p.
3. Венглинский Г.П. Отбор судей по спортивной борьбе к соревнованиям высокого ранга. Дисс. канд. пед. наук. Москва, 1998. 153 с.
4. Дмитриев Ф.Б. Комплексная методика подготовки и критерии эффективности работы судей по баскетболу: Монография / Ф.Б. Дмитриев. Москва: ООО Издательский Центр «Наука», 2017. 128 с.
5. Дмитриев О. Б. Методика подготовки судей, тренеров и спортсменов по правилам и судейству с помощью мультимедиа системы "Соревнования по каратэ". Дис. канд. пед. наук. Москва, 2003. 157 с.
6. Коптев О.В. Формирование структуры соревновательной компетентности в дзюдо. В: Человек. Спорт. Медицина, Т. 18, № 2, 2018, с. 35-44.
7. Кузьмин М.А. Психологические факторы судейской деятельности в футболе. Санкт-Петербург, 2004. 195 с.
8. Маркелов Д. Н. Методика обучения судей в тхэквондо на основе автоматизированного информационного комплекса: диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.04 / Маркелов Дмитрий Николаевич. Волгоград, 2010. 160 с.
9. Мкртычан А.В. Содержание и методы формирования судейских функций у студентов МФК, специализирующихся по спортивной борьбе. Дисс. канд. пед. Наук. М.: 1986. 129 с.
10. Прохорова М.В. Проблемные аспекты судейства в греко-римской борьбе / М.В. Прохорова, А.Г. Семенов // Теория и практика физической культуры, № 7, 1999, с. 25-26.
11. Райский И.И. Дзюдо: в помощь арбитру: учеб. пособие для студентов высш учеб. заведений / И.И. Райский. Бишкек: Изд-во КРСУ, 2011. 120 с.
12. Трофимов А. И. Критерии оценки и методика подготовки судей по дзюдо. Дис. канд. пед. наук. Москва, 2003. 155 с.
13. Хайрулин А.Р. Волевые и интеллектуальные профессионально важные качества спортивного судьи [Текст] / А.Р. Хайрулин // Валеологопедагогические аспекты здоровье формирования в образовательных учреждениях: состояние, проблемы, перспективы: Материалы всерос. науч. практ. конф. / Росс. гос. проф. пед. ун-т. Екатеринбург, 2006, с. 140-143.
14. Хайрулин А.Р. Комплексный подход к методике подготовки спортивных судей в единоборствах: на примере тхэквондо. Сан-Петербург, 2008. 172 с.
15. Ямбаева Н.В. Критерии и уровни сформированности готовности будущих учителей физической культуры к соревновательной деятельности в процессе профессиональной подготовки. Современные проблемы науки и образования, №1, 2019. <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=28518> (дата обращения: 30.11.2020).